

Väghållningsmyndigheten,
Trafikverket Region Nord

Fastställelse av vägplan för ombyggnad till mötesfri väg av väg E4 Gumboda – Grimsmark, samt indragning av väg, i Robertsfors och Skellefteå kommuner, Västerbottens län

Beslut

Trafikverket beslutar med stöd av 18 § väglagen ((1971:948) att fastställa vägplanen för rubricerad ombyggnad av väg E4, Gumboda – Grimsmark.

Fastställelsen gäller plankartorna med status fastställelsehandling enligt nedanstående uppräknig.

- 301To201, 301To202, 301To204, 301To205, 301To206, 301To209, 301To210, 301To211, 301To212, 301To213 och 301To214, daterade 2021-06-24.
- 301To203, 301To207 och 301To208, daterade 2021-06-24 med revisionsdatum 2022-03-15.

Väganläggningen ska dessutom utformas i huvudsak så som den sökande har åtagit sig enligt planbeskrivningen och i övrigt.

Trafikverket beslutar även med stöd av 25 § väglagen om indragning av vägområden som inte längre behövs som allmän väg när väg E4 är ombyggd. Indragningarna redovisas på plankartorna och omfattar nedanstående områden. Kilometerangivelser avser planens längdmätning från söder till norr med start i km 9/700.

- Del av väg 738 i cirka km 12/360 där anslutningen till väg E4 byggs om.
- Del av väg E4 i cirka km 12/500 till 12/600 där E4 korsar den blivande Norrbottniabanan.
- Del av väg E4 i cirka km 14/240 - 15/170 där det nya vägområdet inte sammanfaller med befintligt.
- Väg 740.01 i cirka km 14/600, cirka 110 meter.
- Del av väg 739 i cirka km 15/560 där anslutningen till väg E4 byggs om.
- Del av väg E4 i cirka km 17/310 – 17/380 där väg E4 korsar den blivande Norrbottniabanan.
- Del av väg 740 i cirka km 18/270 där anslutningen till väg E4 byggs om, cirka 580 meter.
- Del av väg E4 i cirka km 23/350 där befintlig driftvärdplats rivs.

Indragningarna sker när den ombyggda väg E4 har öppnats för trafik.

Trafikverket beslutar slutligen med stöd av 26 § väglagen om inskränkt drift av gångstigarna längs väg 739 i km 15/550 – km 15/600 i Ånäset och till befintlig djurport i Grimsmark i cirka km 20/470 – km 20/550. Det innebär att stigarna inte omfattas av väghållning vintertid.

Sökande

Väghållningsmyndigheten, Trafikverket Region Nord.

Beskrivning

I handlingarna i ärendet redovisar den sökande bland annat nedanstående.

Den planerade vägens huvudsakliga utformning

Väg E4 byggs om mellan Gumboda och Grimsmark till i huvudsak mötesfri 2+1-väg med 14 meters körfältsbredd. Dimensionerande hastighetsbegränsning är 110 kilometer per timme. Sträckan som byggs om är totalt cirka 14,9 kilometer lång. Korsningar med anslutande vägar byggs om och vissa enskilda utfarter stängs (i ett separat beslut) eller får så kallad "höger in, höger ut". En gång- och cykelport och en passage i plan ordnas för oskyddade trafikanter i Ånäset. En befintlig djurport i Grimsmark förbättras för att även fungera för oskyddade trafikanter. Bron över Flarkån rivs och ersätts med en ny i samma läge. Över Kålbodaån byggs en ny bro bredvid den gamla vilket innebär att väg E4 får en ny sträckning för att passa den nya bron. Viltstängsel sätts upp längs hela sträckan. Två faunapassager byggs över väg E4 och en viltpassage i plan ordnas i cirka km 23/000.

Det enskilda vägnätet kommer att behöva byggas om för att passa till den ombyggda vägen och det minskade antalet direktutfarter. Fastställelsebeslutet omfattar dock inte dessa åtgärder utan de provas i annan ordning efter att vägplanen har fått laga kraft. Även stängning av enskilda utfarter beslutas separat.

Mark som kommer att tas i anspråk

Mark och särskilda rättigheter som belastar marken kommer att tas i anspråk för vägen där nytt vägområde redovisas på plankartorna.

Sammanlagt kommer cirka 32 hektar att tas i anspråk som nytt vägområde. Av arealen är cirka 2,2 hektar inom detaljplanelagt område där kommunen är huvudman för allmän platsmark. I vägområdet ingår en kantrensa med bredden 2,0 meter i skog och 0,5 meter i öppen mark (ej tomtmark).

Vägrätten inskränks på cirka 2,3 hektar mark av arealen ovan. Områdena är markerade Vi1 – Vi4 på plankartorna. Den inskränkta vägrätten innebär att väghållaren inte får:

- bestämma över markens användning för annat ändamål än väg,
- tillgodogöra sig alster eller andra tillgångar som kan utvinnas ur marken, utöver det som krävs för rensning av diken och utlopp.

Respektive områdes funktion framgår av plankartorna. Fastighetsägaren får fortsätta att använda marken så länge användningen inte äventyrar eller ändrar vägområdets funktion för den allmänna vägen. Även marken för Norrbottniabanans kommande passager omfattas av inskränkt vägrätt.

Cirka 15,7 hektar mark, som behövs för att bygga vägen, planeras att tas i anspråk under en viss tid (tillfällig nyttjanderätt). Nyttjanderätten gäller under den tid som anges på respektive plankarta.

Kommunala planer

För det berörda området gäller de kommunala översiktsplanerna för Robertsfors och Skellefteå kommuner. Den ombyggda vägen överensstämmer inte med nedanstående detaljplaner i Robertsfors kommun.

- P1976/61. Stadsplan för fritidsområdet Lufta mm samt upphävande av stadsplanen för del av fastigheter Ånäset 16:12. Mark för park/plantering berörs av nytt vägområde.

Ärendenummer
TRV 2021/121551Dokumentdatum
2022-04-07

- P1976-5. Stadsplan för nordöstra delen av Ånäset samhälle. Mark för park/plantering berörs av nytt vägområde.
- P1982-61. Stadsplan för kvarteret Rönnen mm. Mark för park/plantering berörs av nytt vägområde.

Väghållningsmyndigheten och Robertsfors kommun anser att avvikelserna är små och inte motverkar syftet med detaljplanerna.

Bullerskyddsåtgärder

30 bostadshus kommer att utsättas för buller över riktvärdena för väsentlig ombyggnad utan bullerskyddsåtgärder vid prognosåret 2040. 10 av bostäderna omfattas av vägnära bullerskyddsåtgärder (vall och plank). Resterande, förutom två hus som inte har bostadsstandard, omfattas av erbjudande om fastighetsnära bullerskyddsåtgärder (fönster/fasad och/eller uteplats). Riktvärden inomhus och för uteplats överskrids inte efter genomförda åtgärder. Däremot är det inte tekniskt möjligt och/eller ekonomiskt rimligt att klara riktvärdet vid fasad i samtliga fall och på samtliga våningsplan.

Natura 2000, riksintressen, annan reglering av markanvändningen och miljökvalitetsnormer
Inget Natura 2000-område berörs.

Väg E4 är ett utpekad riksintresse för kommunikation samt ingår i TEN-T-nätverket.

En svår passage för rennaringen över väg E4 norr om Ånäset är utpekad som riksintresse. Vinterbetesmark som tillhör Malå sameby är belägen längs båda sidorna av vägen.

Objekt som omfattas av det generella biotopskyddet berörs. Även mindre områden som omfattas av strandskydd vid Lill-Marsjön berörs.

Hertsångerälven (SE713913-175479), Kålabodaån (SE714304-175272), Lillån (SE714392-175589) och Norsbäcken (SE714401-176079) är vattenförekomster för vilka det finns fastställda miljökvalitetsnormer.

Finansiering och byggstart

Kostnaden för projektet har beräknats till cirka 488 miljoner kronor i prisnivå 2019. Finansiering sker med medel ur den nationella planen. Byggstart planeras ske 2027.

Andra utredningar och beslut

Planläggningen enligt väglagen har föregåtts av flera förberedande studier. Länsstyrelsen i Norrbottens län har beslutat att projektet inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Den sökandes handläggning av vägplanen

Under planarbetet har den sökande genomfört samråd och kungjort planförslaget och övrigt underlag och låtit det granskas vid två tillfällen. Vid granskningarna kom det in 43 yttranden med synpunkter. Synpunkterna handlar sammanfattningsvis om:

- enskilda vägar och utfarter (omfattas inte av fastställelsebeslutet),
- utformning och markanspråk,
- behov av säkra korsningar för oskyddade trafikanter,
- bullerskyddsåtgärder,
- ombyggnaden av väg 740,
- bredd på faunapassagen vid Ånäset,
- tillstånd för vattenverksamhet (omfattas inte av fastställelsebeslutet),

Ärendenummer
TRV 2021/121551Dokumentdatum
2022-04-07

- påverkan på allmänna intressen (från Länsstyrelsen).

Efter granskningarna har den sökande ändrat vägplanen vid flera tillfällen och bland annat ändrat utformningen och behoven av tillfällig nyttjanderätt samt gjort mindre redaktionella ändringar. De som berörs av ändringarna har getts tillfälle att lämna synpunkter. Sammanlagt kom det in 30 yttranden med synpunkter vilka har sammanställts i tre kompletterande granskningsutlåtanden. Synpunkterna handlar sammanfattningsvis om:

- ersättning och enskilda vägar (omfattas inte av fastställelsebeslutet),
- utformning och markanspråk,
- drift av gångstigar (borde inte inskränkas).

Länsstyrelsens yttrande

Länsstyrelsen i Norrbottens län har tillstyrkt att vägplanen fastställs.

Trafikverkets handläggning och skäl

Trafikverkets kommentarer till synpunkter vid granskningarna

Den sökande har sammanfattat och kommenterat de synpunkter som kom in vid granskningarna i ett granskningsutlåtande och efter ändringar i kompletterande utlåtanden. Trafikverket delar i allt väsentligt den sökandes uppfattning.

Kompletteringar under fastställelseprövningen

Vägplanen har inte ändrats avseende de tilltänkta åtgärderna. Däremot har tre plankartor uppdaterats för att markanspråken ska stämma överens med Norrbottniabanans järnvägsplaner. Ändringarna innebär att järnvägen byggs med stöd av järnvägsplanen (vilket alltid har varit avsikten). Ombyggnaden av väg E4 och byggandet av Norrbottniabanan kommer att ske parallellt. Järnvägsmark i vägplanen har därför tagits bort. Ändringarna påverkar varken enskilda eller allmänna intressen eftersom den färdiga anläggningen är oförändrad. Eftersom ändringarna är redaktionella har inga ytterligare samråd eller kommunikationer ansetts behövas.

Kommunicering under fastställelseprövningen

De som har framfört synpunkter under granskningen har fått se det som senare har tillkommit i ärendet och som har betydelse för ärendets prövning. De har också fått möjlighet att lämna ytterligare synpunkter. Under denna kommunikering kom det in tre yttranden varav två med synpunkter.

Alberto Nilsson, Robertsfors Nybyn 27:18. Det behövs en ny bullerberäkning eftersom ett vindskydd som dämpade bullret har tagits bort.

Trafikverkets kommentar. Bullerberäkningen tar inte hänsyn till vindskyddet (eller växtlighet och liknande). Därför gäller de värden som redovisas i vägplanen, vilket innebär att fastigheten inte omfattas av bullerskyddsåtgärder.

Försvarsmakten. Utformningen måste svara mot Försvarsmaktens behov.

Trafikverkets kommentar. Försvarsmaktens behov kommer att tillgodoses.

Skäl

Den aktuella delen av väg E4 har låg framkomlighet och saknar mötesseparering. Det finns trafikfarliga korsningar och direktutfarer från fastigheter. Andelen tung trafik är hög – mer än 20 procent. Väg E4 är ett

Trafikverket
781 89 Borlänge
Besöksadress: Röda vägen 1

Texttelefon: 010-123 50 50
Telefon: 0771 - 921 921
trafikverket@trafikverket.se
www.trafikverket.se

Anders Stoor
Juridik och planprövning
Direkt: 010-123 63 56
anders.stoor@trafikverket.se

riksintresse för kommunikation och ingår i det av EU utpekade Trans-European Transport Network, TEN-T. Därför är det angeläget att säkerställa att vägen har tillräcklig framkomlighet och trafiksäkerhet. Genom att bygga om vägen till 2+1-körfält med mittseparering, åtgärda korsningar och utfarter samt förbättra för gång- och cykeltrafik med mera får vägen en ändamålsenlig utformning. Viltstängsel med uthoppsmöjlighet ökar trafiksäkerheten ytterligare. Faunapassagerna säkerställer att renar och andra djur kan korsa vägen utan risk för påkörning.

Trafikverket instämmer i att bullerskyddsåtgärderna har en tillräcklig omfattning, enligt vad som är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt. Strandskyddets syfte motverkas inte. Projektets påverkan på objekt som omfattas av det generella biotopskyddet är av liten omfattning och godtagbar. Där så är möjligt kommer fastighetsägarna att erbjudas nyplantering i alléer där träd måste avverkas.

Gångstigarna där driften inskränks till endast barmarksunderhåll har en utformning som gör att stigarna inte kan väghållas med samma fordon som resten av väg E4, vilket gör inskränkningen rimlig.

Detaljplaner

Av handlingarna framgår att vägplanen avviker från tre detaljplaner. Kommunen har bedömt avvikelserna från detaljplanerna som mindre och att de inte strider mot detaljplanernas syfte. Avvikelse innebär huvudsakligen att släntmark samt i viss mån tryckbankar inkräktar på naturmark där väg E4 breddas. Trafikverket delar kommunens bedömning och anser att avvikelserna är sådana mindre avvikelser som kan tillåtas.

Rennäring

Väg E4 är en barriär för renar och den befintliga passagen norr om Ånäset är klassad som svår. När vägplanen har genomförts kommer renarna istället att kunna flyttas över en planskild faunapassage vilket är en förbättring. Ytterligare en planskild faunapassage byggs och en passage i plan ordnas. Sammantaget försämras inte rennäringens förutsättningar.

Miljö kvalitetsnormer – luftkvalitet och vattenförekomster

Trafikverket bedömer att projektet inte medför att miljö kvalitetsnormer för utomhusluft överskrids. Projektet kommer inte heller att försvåra möjligheterna att uppnå miljö kvalitetsnormerna för de berörda vattenförekomsterna.

Trafikverkets samlade bedömning

Trafikverket bedömer att en ombyggnad enligt vägplanen är motiverad och har tillräcklig aktualitet. Vägplanen har handlagts i enlighet med reglerna i väglagen och vägförordningen. Vägens sträckning strider inte mot kommunens översiktsplan och innebär endast små avvikelser från detaljplanerna, vilka inte motverkar syftet med planerna. Projektet är förenligt med miljöbalkens allmänna hänsynsregler, hushållningsbestämmelser och bestämmelser om miljö kvalitetsnormer. Anläggningen innebär även i övrigt en lämplig användning av mark- och vattenresurser.

Den föreslagna ombyggnaden medför att framkomligheten och trafiksäkerheten ökar. Det innebär att vägen får ett lämpligt läge och utförande. Ändamålet med vägen tillgodoses med minsta intrång och olägenhet utan att det medför oskälig kostnad. De fördelar som planen medför överväger de olägenheter som planen orsakar enskilda när den sökande får ta mark och särskilda rättigheter i anspråk. Det behov och den omfattning av tillfällig nyttjanderätt som har redovisats i vägplanen är skäligt.

Ärendenummer
TRV 2021/121551

Dokumentdatum
2022-04-07

Av de indragningar som görs är det endast delen av väg 740, cirka 580 meter, som kommer att ligga kvar som enskild väg. För övriga indragna delar är avsikten att de ska rivas upp och återställas. Marken vid broarna för Norrbottniabanan kommer att bli järnvägsmark. Indragningarna medför högst ringa olägenhet för bygden.

Trafikverket gör sammantaget bedömningen att vägplanens utformning, omfattning och åtgärder innebär en lämplig avvägning mellan allmänna och enskilda intressen.

Överklagande

Detta beslut får överklagas hos regeringen, se bilaga.

Beslutande i detta ärende har varit expeditionschefen Johan Barkelius med Anders Stoor som föredragande.

Johan Barkelius

Bilagor

1. Anvisning "Hur man överklagar"
2. Allmänna upplysningar – fastställd vägplan

Kopia till:

Länsstyrelsen i Norrbottens län
Lantmäteriet (efter laga kraft)
Kommunala lantmäterimyndigheten i Skellefteå kommun (efter laga kraft)
Regionala kollektivtrafikmyndigheten i Norrbottens län
Regionförbundet i Norrbottens län
Robertsfors kommun
Skellefteå kommun
Fastighetsägare och rättighetsinnehavare, m.fl. enligt ärendets fastighetsförteckning
Övriga som yttrat sig skriftligen under granskningen

Hur man överklagar

Om ni vill överklaga Trafikverkets beslut ska ni skriftligen ange vilket beslut ni överklagar och redogöra för den ändring som ni begär.

I skrivelsen ska ni ange i vilken egenskap ni överklagar. Om ni klagar i egenskap av ägare till en fastighet som berörs bör ni även ange fastighetens registerbeteckning.

Skrivelsen ska vara undertecknad av er eller ert ombud och innehålla namnförtydligande, postadress och telefonnummer. Ombudet ska bifoga en fullmakt.

Skrivelsen ställs till regeringen men skickas eller lämnas till Trafikverket, Ärendemottagningen, Planprövning, Box 810, 781 28 Borlänge.

Skrivelsen måste vara hos Trafikverket **senast den 12 maj 2022**.

Allmänna upplysningar, fastställd vägplan

Fastställelsebeslutets giltighetstid

Beslutet gäller det år då det får laga kraft och följande fem kalenderår. Beslutet upphör alltså att gälla om inte hela vägsträckningen har blivit utmärkt på marken och vägbygget har påbörjats inom den tiden.

Rätt att använda mark

När beslutet fått laga kraft kan väghållaren ta mark inom vägområdet i anspråk med vägrätt. Väghållaren får då fullt ut använda marken och ta till vara naturtillgångar inom vägområdet. Vägrätten kan ibland vara mindre omfattande, och det ska då framgå av vägplanen att vägrätten har inskränkts. Väghållaren är skyldig att betala ersättning för intrång och annan skada till följd av att marken tas i anspråk.

Beslutet innebär också att väghållaren har rätt att få tillfällig nyttjanderätt till de särskilt markerade områden som framgår av vägplanen. Det kan till exempel handla om mark som behövs för transportvägar, upplag eller baracker under byggtiden. Nyttjanderätten gäller under så lång tid som anges i vägplanen.

Undantag från bestämmelser i miljöbalken

Beslutet innebär att:

- förbud mot åtgärder inom generellt biotopskyddsområde inte gäller
- dispens från strandskydd inte krävs, och att
- samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken inte behövs för åtgärder som ingår i den fastställda planen.

Utgångspunkter för bedömning av buller

Följande riktvärden för trafikbuller anges i proposition 1996/97:53 "Infrastrukturinriktning för framtida transporter", som har antagits av riksdagen:

- 30 dB(A) ekvivalent ljudnivå inomhus
- 45 dB(A) maximal ljudnivå inomhus nattetid
- 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå utomhus vid fasad
- 70 dB(A) maximal ljudnivå vid uteplats i anslutning till bostad.

Riktvärdena ska ses som långsiktiga mål för bostäder som påverkas av buller från trafiken. Riktvärdena bör normalt inte överskridas vid nybyggnad eller väsentlig ombyggnad av väg, men de är inte rättsligt bindande. Vid tillämpningen bör man ta hänsyn till vad som är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt.

När det inte är nybyggnad eller väsentlig ombyggnad genomför Trafikverket ett åtgärdsprogram som syftar till att förbättra inomhusmiljön. Då anses det, enligt Mark- och miljööverdomstolens praxis, rimligt att genomföra skyddsåtgärder om bullernivån utomhus överskrider 65 dB(A) ekvivalent ljudnivå.

När man bedömer behovet av skyddsåtgärder gör man normalt först en bedömning av bostadshusens fasaddämpning. Om en sådan bedömning inte har gjorts antas schablonmässigt att fasaden dämpar ljudnivån inomhus med 25 dB(A). Normalt är fasaddämpningen större. Beräkningar av buller tar bland annat hänsyn till trafikmängder, trafikslag, hastighet, terrängförhållanden och bebyggelse.

Vägen måste stämma med detaljplan och områdesbestämmelser

En väg måste byggas så att den stämmer med kommunens detaljplaner. Om vägprojektet medför att någon detaljplan måste ändras får den berörda delen av projektet inte påbörjas förrän beslutet om detaljplanen har börjat gälla. Motsvarande gäller för områden med områdesbestämmelser.

Frågor som inte omfattas av fastställelsebeslutet

Fastställelsebeslutet omfattar inte frågor som hör till byggskedet. Sådana frågor behandlas vid exempelvis markåtkomstförhandling eller lantmäteriförrättning eller i samband med att bygghandlingar för projektet upprättas. Detta gäller bland annat

- ersättning för mark som tas i anspråk
- ersättning för miljöskador
- läget av nya enskilda vägar
- omläggning av ledningar
- rivning eller flyttning av byggnader utanför det fastställda området
- tillstånd och villkor för att bygga eller riva anläggningar i vatten
- påverkan på omgivningen under byggnadstiden
- anslutningar till allmän väg samt spärrningar av anslutningar
- trafikreglering och skyltning
- hastighetsgränser
- bortforsling av vägkropp m.m. inom indragna vägdelar.

Väg och väganordningar

Till en väg hör vägbanan samt de väganordningar som finns intill vägbanan.

Väganordningar är anordningar som stadigvarande behövs för vägens bestånd, drift eller brukande. Det är normalt väglänter, diken, gång- och cykelbanor, ledningar för avvattning av vägkroppen, bullerskyddsanordningar i anslutning till andra väganordningar, broar och vägtrummor, tunnlar med skyddszoner, säkerhetszoner, en maximalt två meter bred kantremsa intill vägen, bryggor som är anslutna till en allmän väg, och allmänna färjor med färjeläge.

Lantmäteriförrättning

En vägplan kan illustrera förslag till nya enskilda vägar och anslutningar samt ledningsomläggningar utanför vägområdet. Sådana frågor kan komma att hanteras i lantmäteriförrättningar.

Lantmäteriförrättning kan också behövas för att ordna enskild väghållning när en väg dras in från allmänt underhåll. Sådan förrättning bekostas av väghållningsmyndigheten.

Byggförbud

Fastställelsebeslutet innebär att det krävs tillstånd från väghållningsmyndigheten för att uppföra byggnader, göra tillbyggnader, utföra andra anläggningar eller vidta andra åtgärder som väsentligt kan försvåra användningen av vägområdet för vägändamål.